

● „FEBRE“ de Horia Lovinescu

Data premierii: 5 octombrie 1962. Regia și scenografia: Miron Niculescu. Distribuția: Septimiu Sever și Emanoil Petruț (Toma); Marcela Rusu și Mitzura Argezi (Neli); Marcel Enescu și Gh. Buliga (Profesorul); Virgil Popovici și Gh. Cozorici (Mereș); Raluca Zamfirescu și Catia Ispas (Anca); Chiril Economu (Pantazi); Emil Liptac și N. Gr. Bălănescu (Frincu); Matei Alexandru și Costache Diamandi (Danilov); Nelly Dordea (Aculina); Maria Voluntaru (Axinia); Victoria Corciov (Domnica); Dem. Rădulescu (Simion); Draga Olteanu și Tanți Soviani (Parasca); Mircea Cojan și Cristian Babeș (Jani); Didona Popescu și Eliza Ploeanu (Gingirica); Gr. Nagacevschi (Filip); Ion Iliescu și Nicolae Enache (Moș Elizei); Const. Giura (Maței); Igor Bardu (Cosma); Liviu Crăciun (Constantin); Cosma Brașoveanu (Machidon); Adriana Piteșteanu (Tinca); Nora Șerban (Varvara); Virginia Ciupagea (Glafira); Zoe Gherasimat (Sevasta); Armand Stambuliu (Mitrofan); Traian Zecheru (Haralambic); George Sirbu (Andrei); George Ūmeni (Ștefan); Marian Negoii (Niculiță); Anca Panciu și Mara Dragomir (Daria).

Ultima piesă a lui Horia Lovinescu pune, prin însăși esența ei dramatică, unele probleme deosebit de dificile atît regiei cît și interpreților. În *Febre* există, fără îndoială, o dramatică dezbateri de idei, direct legată — prin semnificațiile ei — de actualitatea noastră, alături de o poveste sentimentală cu vădite accente melodramatice. Există procese sufletești revelatorii, care reliefează dobîndirea unei noi înțelegeri a vieții, a unei noi conștiințe umane, alături de altele artificiale, forțate, care aparțin unui alt plan de dezbateri decît acela pe care

și l-a propus piesa. Există, în sfîrșit, o adevărată înfruntare pe plan artistic a unor procedee dramatice cu adevărați noi (care dau piesei frumuseți deosebite, un suflu poetic pătruns de sentimente puternice, nobile, care aparțin umanismului socialist) cu unele clișee mai vechi, necorespunzătoare conținutului de idei.

Cu alte cuvinte, atît regia cît și interpreții sînt puși în situația de a alege între virtuțile textului și scăderile lui. În această dispută, care reflectă procesul unor căutări creatoare, triumfă — după părerea noastră — pasiunea

Moment din spectacol

scriitorului pentru ceea ce este cu adevărat nou în viața noastră, și tocmai de aceea realizatorii spectacolului sînt datori să meargă pe drumul determinat de semnificațiile cu adevărat actuale ale textului.

În spectacolul Teatrului Național „I. L. Caragiale“ este evidentă grija regiei (Miron Niculescu) de a sublinia cu cît mai multă forță caracterul contemporan al mesajului pe care textul trebuie să-l transmită spectatorilor. Din păcate însă, această laudabilă intenție nu se sprijină pe acele elemente ale textului care i-ar fi putut oferi, în mod organic, cele mai bune posibilități. Adevărata dezbateră de idei a piesei este axată pe drama lui Toma, pe procesul lui de înțelegere a unei realități sociale de care eroul se apropie treptat, pe acel motiv dramatic al luminii întîrziate! Evoluția Starighiolului nu este decît cadrul social în care se desfășoară acest proces. În spectacolul Teatrului Național „I. L. Caragiale“, raportul acesta este întrucîtva inversat, datorită accentelor mult prea insistente prin care regia a căutat să aducă pe prim-plan scenele care înfățișează viața satului de pescari din Deltă. Acest efort al regiei este dublat, în același timp, de tendința de a estompa figura și drama eroului principal. În timp ce scenele care oglindesc viața satului sînt jucate excesiv de apăsător, de multe ori ostentativ chiar, discreția cu care este reliefat procesul sufletesc al lui Toma Dărăscu atenuează, uneori neîngăduit de mult, ideea de bază a textului. Edificatoare este în această privință desconsiderarea rolului pe care îl au în spectacol scenele dintre Profesor și Toma, în care ultimul apare în postura omului care, dobîndind înțelepciune și un „spor de dragoste“ față de oameni, îi dezvăluie Profesorului rătăcirile și suferințele prin care a ajuns la o înțelegere superioară a vieții.

Tot din dorința de a evita sinuozitățile drumului parcurs de erou, se resimte prea mult în spectacol grija pentru o desfășurare cît mai clară a acțiunii și a conflictului, printr-o stăruitoare scoatere în relief a fabulei, a subiectului propriu-zis, și printr-o înlăturare aproape totală a unor jocuri de umbre și luminii în psihologia personajului, jocuri care marchează îndoelile, frămîntările și pînă la un punct însuși drama lui. Pînă la urmă, aceste „accente“ ale regiei au avut drept rezultat faptul că adevăratul

erou nu mai este Toma, ci Neli. Drama ei devine mai convingătoare, mai aproape de înțelegerea spectatorilor și dobîndește o mai mare forță emoțională decît aceea a lui Toma, ceea ce firește că nu e de natură să creeze cele mai favorabile premise pentru deplina dezvăluire a conținutului de idei al piesei. Și nu pentru că procesul care se desfășoară în sufletul eroinei ar fi mai puțin interesant, mai puțin semnificativ, dar fiindcă el este determinat de modul în care evoluează Toma.

Aceste vădite deplasări de accent ale regiei, deși nu sînt atât de grave încît să împiedice o justă înțelegere a ideilor piesei, au totuși darul de a micșora forța cu care ele s-ar fi putut transmite spectatorilor într-o mai clară și mai adîncită concepție regizorală. Din fericire însă pentru spectacol, nu totdeauna intențiile regizorale s-au concretizat și în creațiile actricești ale spectacolului.

Fără îndoială că interpretarea Marcelei Rusu se cuvine în primul rînd remarcată ca una din reușitele depline ale spectacolului. Fără să se lase antrenată de ispitele rolului, și chiar fără să profite de alunecările regiei, actrița a redat cu multă măiestrie toate fațetele personajului, subliniindu-le cu multă simplitate și cu un autentic dramatism.

Și dacă în spectacol drama lui Neli nu devine excesiv de acaparantă și nu-i răstoarnă în întregime echilibrul, aceasta se datorește intuiției interpretei, care, printr-o discreție cu atît mai impresionantă, n-a depășit nici un moment nici intențiile autorului și nici sarcinile artistice ce-i reveneau în conflictul piesei, ceea ce însă n-a împiedicat-o cîtusi de puțin să dezvăluie cu multă intensitate soarta tragică a eroinei. Dovadă — chipul deosebit de emoționant în care a jucat momentele-cheie ale rolului, chiar și în acea îngrată mizanscenă din final.

Ajutat într-o bună măsură de discreția partenerii sale, Septimiu Sever a izbutit în multe momente să depășească „sobrietatea“ excesivă care, pare-se, i-a fost impusă de regizor și să fie convingător în majoritatea scenelor din piesă. I-a lipsit însă, în conturarea chipului scenic al lui Toma — în scenele cu Profesorul —, acea lumină „pură, tainică“, acea înțelegere profundă pe care eroul o dobîndește cu prețul grelelor încercări prin care a trecut.

Cu vigoare, cu mult umor, dar și cu inspirată pondere, a schițat Dem. Rădulescu portretul lui Simion, personaj cu multă greutate în economia piesei, căci evoluția lui scenică este în bună măsură reprezentativă pentru prefacerile care au avut loc în conștiința, atîta vreme ținută în întuneric, a pescarilor din Starighiol.

Matei Alexandru a conturat, de asemenea, cu mult elan interior rolul inimosului, dar sfielnicului Danilov.

În rolul Ancăi, Raluca Zamfirescu a realizat o frumoasă creație, dînd mult farmec și umanitate personajului.

Emil Liptac în rolul lui Frîncu a avut momente vii, interesante. Dar ostentația prin care a vrut cu orice chip să impună aspectul „pozitiv” al eroului l-a făcut să rateze unele scene importante (de pildă, aceea în care îi aduce lui Neli pe micuța Daria).

Și Virgil Popovici (Mereș) a accentuat cu prea multă insistență calitățile personajului în unele scene. În rest însă, el a trăit sincer și emoționant drama acestui om de o mare frumusețe sufletească.

Grupul femeilor a contribuit substanțial la realizarea atmosferei spectacolului. Astfel, Nelly Dordea (Aculina), Maria Voluntaru (Axinia), Victo-

ria Corciiov (Domnica), Tanți Soviani (Parasca), Didona Popescu (Gingirica) și-au realizat cu mult pitoresc rolurile, relevînd atît aspectul ilar al prejudecăților acestor vesele și dirze neveste, cît și fondul lor uman.

Cosma Brașoveanu, în episodul rol al lui Machidon, a dovedit încă o dată măsura talentului său. O contribuție pozitivă în rezolvarea spectacolului au adus Chiril Economu (Pantazi), Gr. Nagacevschi (Filip), Igor Bardu (Cosma), Cristian Babeș (Iani), Liviu Crăciun (Constantin).

De altfel, întreg colectivul de interpreți s-a străduit și a izbutit să slujească textul autorului.

Scenografia spectacolului, aparținînd tot regizorului, a avut meritul de a facilita o desfășurare scenică discretă și rapidă și, în același timp, a creat un cadru pitoresc și sugestiv spectacolului.

Semnalăm, în încheiere, atenția și interesul marcat cu care publicul ascultă textul. Este un omagiu adus atît frumuseții multora din scenele și replicele piesei, impregnate de un simplu dar profund umanism, cît și talentului și măiestriei de care dau dovadă actorii primei noastre scene.

Florian Nicolau